

VECKOBLADET

Nr 9 i webbform

070316

Storebror och hans vänner

Nu är det snart dags för ordförandevalet i (s) och tidningarna är fyllda av uppmärksamhet för Mona Sahlin. Lovorden haglar från höger och vänster. Nog tycker man sig se vissa inslag av inställsamhet i vad som sägs. Min entusiasm har inte ökat, men jag måste naturligtvis också fråga mig om det inte kan finnas en konservatism och en dos av manschauvinism i min tvekan. Jag har ställt mig samma fråga inför Maud Olofsson, när jag hör henne energiskt spotta fram sina uttalanden och avsluta med några bon mots. Vad är det som gör det så svåruthärdligt? Är det för att hon är kvinna? Ja, hur ska jag nånsin få veta. Jag har ju svårt för många manliga politiker också. Måste jag ha en större toleransnivå för att hon är kvinna?

Nej då är det lättare att lita till sin magkänsla när det gäller vår rödbrusige försvarsminister, en man jag inte skulle vilja möta på massen en sen kväll. Han har just gått på pumpen med sin stora avlyssningslag som skulle fånga upp betydande delar av svensk datatrafik. Det var remissdebatt i riksdagen om det i måndags, med förre justitieministern Bodström i den lite ovana rollen som försvarare av individens integritet. Fascinerande nog var försvarsministern inte där. Han var i Afghanistan, förmodligen för att slåss för Sveriges och Afghanistans oberoende samt det afghanska folkets fri- och rättigheter. Eller han kanske såg ut lämpliga mål för de stridsplan regeringen vill skicka dit?

Storebror ser dig

Det tycks vara få som bryr sig om den övervakning det är tal om och de spår vi lämnar efter oss. I runda slängar är det så att all Internettrafik, och då menar jag både e-post och webbläsning, som går utanför landets gränser fångas upp av amerikansk och/eller engelsk signalspaning. Detsamma gäller nog också all mobiltelefontrafik, åtminstone i princip. Mobilsignalerna är visserligen krypterade, men USA tillåter inte att de är tillräckligt starkt krypterade och med så många satelliter i luften är det fullt möjligt att rikta in sig på det man vill höra. Har man sen också vad som nu kallas "server farms", dvs. tunnland av datorer, så kan man få fram det mesta. Det finns ju sedan länge en särskild organisation för det här, Echelon, med lyssnarstation så nära som i Danmark. Men visst, mängden material är överväldigande och inte lätt att hitta i. Jag menar inte heller att man behöver bli paranoid av all övervakning. Man ska naturligtvis inte göra sig beroende av hemlighållande. Små hemligheter kan man ju alltid bjuda på.

Jobbigt med e-posten?

Jag vet inte hur ni har det men det är rätt många som arbetar med en dator framför sig. Många har då också ett e-postprogram inkopplat som låter höra ett litet *pling* varje gång det trillar in ett brev i brevlådan. Det ska påfordra uppmärksamhet och det är just vad det gör. Såvitt jag förstår är det ett säkert sätt att hacka sönder sitt arbete och tänkande i småstycken. Det är rent självförsvar att stänga av sådana ljud och ta för vana att inte titta på sin e-post mer än en eller två gånger per dag. Det finns ingen lag på att man ska vara allmänt tillgänglig.

Nästa steg är lite mer drastiskt, Jag ska citera världens kanske främste datavetenskapsman,

Donald Knuth, Stanford-professor och författare till det fantastiska bokverket The Art of Computer Programming". Så här skriver han på sin hemsida:

"I have been a happy man ever since January 1, 1990, when I no longer had an email address. I'd used email since about 1975, and it seems to me that 15 years of email is plenty for one lifetime."

Jag tänker ibland på Knuths lösning som en möjlighet, men jag har inte förverkligat den, än.
Lucifer

Evenemangshallen:

Mats Olsson kritiserar Mats Olsson

I VB:s förra nummer kritiserar Mats Olsson (v) de partier som vid senaste fullmäktigesammanträdet röstade för samarbetet mellan kommunen och byggmästare Paulsson kring en ny evenemangshall.

Visst, det kan finnas goda skäl att ställa en del kritiska frågor kring detta samarbete. Det skulle emellertid inte skada med lite ödmjukhet i (v):s hållning. (Även om jag är medveten om att just ödmjukhet inte är v:s paradnummer.) Jag menar, den kritikalva som Mats i VB riktar mot bland annat Demokratisk Vänster träffar i lika hög grad Mats själv. För när ärendet behandlades i kommunstyrelsen stödde Mats projektet. Ett faktum som för övrigt Mats medgav under fullmäktigesammanträdet, men som han av någon anledning nu vill undanhålla VB-läsarna. Att Mats Olsson ändrar uppfattning efter att ha fått backning i sin fullmäktigegrupp är givetvis helt OK, men hans kritik av Mats Olsson i kommunstyrelsen känns överdrivet självspåkande för att vara riktigt trovärdig.

Att Paulsson inte tar emot sociala förturer är ingen nyhet för någon. Det gör nämligen i princip ingen privat fastighetsägare. Desto mera beklagligt är det då att vänsterpartiet på förhand utesluter möjligheten att i samband med markförsäljning till Paulsson ställa krav på att en bestämd andel av lägenheterna ska upplåtas för sociala förturer. Det är i grunden samma

passiva och resignerade inställning som borgarna alltid intagit när det gällt att ställa krav på byggherrar i samband med överlåtelse av kommunal mark.

Ulf Nymark

Demokratisk Vänster

Kuba: Vad händer sen?

Det kubanska samhället har som alla andra sina motsättningar och spänningar. Dels ett gammalt kolonialt latinamerikanskt arv, och dels det som ändå skiljer Kuba från andra caudillo-styrda samhällen.

Dagen närmar sej när Fidel Castro och hans vapenbröder blir tvungna att släppa makten. Om opinionen i Latinamerika och Väst Europa lyckas få USA att hålla tassarna borta från Kuba när landet kommer in i en övergångsfas, vad händer då?

I enlighet med dålig latinamerikansk tradition har en ny caudillo och hans gäng möjlighet att ta över. Men Kuba är inte längre ett traditionellt latinamerikanskt land. Hur annorlunda har det blivit? Var ligger kraften i det kubanska samhällsexperimentet?

Man kan jämföra t ex med Ryssland. I Sovjetunionen försvann ju ansatserna till inflytande underifrån väldigt snabbt, men jämför vad som hänt med kommunistpartiet och KGB! Säkerhetspolisen har (under ännu ett nytt namn) lyckats hålla sej kvar i maktens centrum till skillnad från kommunistpartiet, vilket tyder på att dess maktställning var starkare redan under den sovjetiska tiden.

Om Kuba får utvecklas utan utländsk inblandning, och kubanerna själva får styra utvecklingen, vilka krafter är då starkast? Är det den gamla caudillo-kulturen, eller är det det folkliga inflytandet, som haft möjlighet att utvecklas inom den delvis traditionella ramen? Vilken av dessa krafter har styrka nog att klara omställningen till nya förhållanden, när det gamla caudillo-gänget lämnar in?

Lars-Åke Henningsson

Var aktsamma om St Larsparken!

Två ledamöter som ändrat sin ståndpunkt till att vara något mer aktsamma om den natur vi har – och byggnadsnämnden hade stoppat byggnadsplanen att skövla bort värdefull natur. Det gäller BUP-området i St Larsparken.

Visst ska vi utnyttja mark för nya bostäder – men med vett och sans. Så få gröna strövområden till Lunds drygt 100 000 invånare – och Klostergårdens drygt 4500 invånare, som återstår.

Pilevall och näktergal

En värdefull park - det ger ro och frid i själen att vandra där. Både människor, hundar och häckande fåglar trivs i snåren och i gamla pileträd på pilevallen som sträcker sig i öst-västlig riktning precis norr om BUP-byggnaden. Pileträd som skulle rama in det nya planerade bostadsområdet – om de fick vara kvar – och ge naturkänsla åt såväl nyinflyttade som

flanerande människor i parken. Under pilarna sträcker sig ett snårigt viltparti som en kompakt grön häck – perfekt för häckande näktergal som fyller parken med sång om våarna. Perfekt för att ge barnen – både nyinflyttade och redan boende – en upplevelse av vad äkta natur kan ge i kontrast till klippta gräsmattor och planterade träd i rader. Ca 70 % av våra rödlistade insekter behöver död ved som en gammal stubbe, nerfallna grenar etc, för att leva. Pilarna är nästan höga som 3-våningshus – så 2-våningshus hade de kunnat dominera hyggligt över.

Mindre stress

Natur ÄR värdefullt för människor. Flera svenska och internationella vetenskapliga studier visar på detta. Vid en jämförelse mellan flera hundra förskolebarn där vissa hade mycket natur att leka i jämfört med andra som lekte på av människor konstruerade ytor hade de förstnämnda barnen bättre motorik i alla testmoment, betydligt bättre koncentrationsförmåga, lättare att lyssna på och förstå instruktioner. De visade också mindre ofta prov på impulsivitet och farligt beteende. En annan undersökning visar att anställda som har utsikt över grönska och kan gå ut i denna under raster är stressade i hälften så många fall som de som inte har denna grönska. Patienter med utsikt mot ett grönområde med stora träd tillfrisknade fortare och kunde lämna sjukhuset snabbare än patienter med utsikt mot en tegelvägg. Ytterligare en undersökning med nästan tusen stadsbor i nio svenska städer visade att ju oftare man besökte ett grönområde ju mindre stressad kände man sig. Något att tänka på i dessa tider med en explosiv höjning av stressrelaterade sjukdomar. Så natur ÄR viktigt – särskilt i det skånska utarmade monokulturlandskapet med åker, åker, åker.

Bygga aktsamt

Det är inte fråga om att vi inte ska bygga bostäder – det är fråga om att vi ska bygga dem så aktsamt som möjligt. 1500 namnunderskrifter - för att bygga husen i maximalt två våningar och bevara den värdefulla pilevallen - är en ansevärd summa. Lyssna på dem!

Ingegerd Ljungblom

Biolog och forskollärare

Defensiv tågstrategi

Skånetrafiken har publicerat ett diskussionsunderlag med rubriken ”Tågstrategi 2008–2030”. Det är ett ambitiöst dokument och till en början blir man glad åt planerna om att förbättra detta miljövänliga transportmedel. Men vid närmare eftertanke inser man att målen är alldeles för defensiva om transportsektorn ska göra sin insats det som står i den politiska diskussionens centrum just nu: att avvärja klimathotet.

Men det handlar alltså tills vidare om en diskussion och dialog. Det är viktigt för framför allt de rödgröna partierna att delta i den och ge konstruktiva förslag.

Burlöv och Staffanstorp

Diskussionen har redan startat. Insändarskribenter och kommunala representanter kritiserar planerna att reducera eller helt dra in tågstoppen i Hjärup, Åkarp och Burlöv.

Förslaget kan framstå som ett försök från Skånetrafiken (och Banverket) att pressa kommunerna Burlöv och Staffanstorp att ge upp sina dyrbara krav på tunnlar genom Hjärup och Åkarp. Men dokumentet argumenterar övertygande: om alla tåg går med ungefär lika hastighet ökar banans kapacitet. Pågatågen med sina tre stopp kräver extrastort utrymme på sträckan.

Det tål att upprepas: de knappa pengarna behövs bättre till annat än att gräva ner tåg. Alla goda krafter bör verka för att få Burlöv och Staffanstorp att ge upp sitt motstånd, särskilt som det bygger på orgrundade farhågor.

Det tog nyss kineserna fem år från beslut till färdigt resultat att bygga 70 mil järnväg till Lhasa i Tibet. Sträckan mellan Arlöv och Flackarp, där dubbelspåret tills vidare ska sluta, är en mil, men Banverket tror nu inte att kan bli klar förrän år 2020. Tala om kris för samhällsbyggnadssystemet!

Fast tid lär det ta ändå. I början av april väntas Banverket komma med sin reviderade framtidsplan. Banbyggena har blivit dyrare än beräknat, bland annat på grund av tunnlar, inte bara den genom Hallandsås. Anslår inte riksdagen mer pengar kommer angelägna projekt att skjutas på framtiden, också i Skåne.

Och i princip allt är angeläget i Skåne

För som vi nog vet ökar järnvägens lokaltrafik snabbare här än på andra håll, med drygt en fördubbling på sju år. Det har bland annat lett till att den kommande generationen pågatåg, som man nyss har beställt, rymmer nästan dubbelt så många resande som de gamla – och kräver längre plattformar, som det tills vidare inte finns någon finansiering av.

Det är en ökning som överträffar både Skånetrafikens och andras förutsägelser. I hopp om bättre prognoser framöver försöker strategirapporten identifiera ett antal samhällstendenser som man tror ska påverka (tåg)resandet. Det handlar bland annat om regionförstoring, strukturomvandling, allmänt ökad efterfrågan av resor och ”upplevelser” samt påverkan utifrån – för Skånes del främst utvecklingen i Danmark som har lett till den starka belastningen på Öresundstågen.

Det gäller naturligtvis också miljö- och energifrågorna. Men här tycks dokumentet underskatta kraften på ett avgörande sätt.

Vi måste utgå från att politikerna menar allvar med de uppsatta målen för utsläppsreduktion. Detta drabbar ofrånkomligen vägtrafiken. Av politiska skäl torde det vara svårare att dra ner på persontransporterna (som berör fler) än på godstransporterna. Konkret: vi bör räkna med en stark ökning av godstågstrafiken, kanske en fördubbling. Även om detta inte betyder dubbelt så många godståg betyder det fler, och de tar plats på spåren. Så stor plats att de riskerar att tränga undan lokalresenärer som då hänvisas till buss, vilket är en försämring när det gäller både reskvalitet och miljö. Samma sak om flyget begränsas. Då blir snabbtågen fler, och konkurrerar också de om utrymmet.

Inget yttre godsspår nu

Det finns i sammanhanget skäl att betona Skånetrafikens och Banverkets tidigare analyser som visar att det ”yttre godsspåret” i trakten av Lund inte är något alternativ till fyra spår. Det är persontågen som trängs i pendlingsrelationerna – och får vi fyra spår får godstågen för åtskillig tid plats på dem.

Det kan också bli aktuellt med en renässans för de lokala godstågen. Sockerbetor kan transporteras på räls från t.ex. Köpingsbro till Örtofta, och det biobränsleeldade kraftvärmeverk som Eslöv och Lund planerar där måste få spåranslutning. Sådan trafik har redan startats uppåt landet.

Dokumentet pekar på att kapaciteten på Öresundsbron är begränsad och hoppas på en avlastande tunnel vid Helsingborg, och en sådan finns med i den kommunens aktuella utredning. Men det lär ta tid att få acceptans för en starkt trafikerad godsjärnväg genom de utpräglade överklassområdena på norra Själland.

En slutsats är att en allvarligt menad nationell klimatpolitik måste omfatta starkt höjda järnvägsinvesteringar. Detta är inte bara en riksdagsfråga utan regioner och kommuner bör driva på, förutom att det behövs en livlig samhällsdebatt. Men statens rimliga motkrav blir att pengarna används effektivt, till exempel inte för att gräva onödiga tunnlar. Det handlar inte bara om Åkarp. Den underjordiska citybana som nu planeras i Stockholm (och som till exempel vänsterpartiet förespråkar) kostar 18 miljarder, 11–12 miljarder mer än ytalternativet (”tredje spåret”). Den extrakostnaden gör att det blir mindre pengar till järnvägar ute i landet.

Det ligger alltså i Skånes intresse att det väljs en billigare lösning i Stockholm.

Pengarna bör givetvis i första hand tas från väginvesteringarna. Men regioner och kommuner måste sannolikt vara beredda att bidra mer än nu. Genom förskottslån men också genom direkt medfinansiering.

Satsar för största nyttan

Också Skånetrafiken vill satsa pengarna där de gör störst nytta. Kanske handlar detta främst om att få järnvägen att fungera bättre. Dokumentet pekar på att Schweiz med högre driftsäkerhet utnyttjar spåren till drygt 90 procent mot cirka 70 i Sverige. En förbättring kräver bland annat större anslag till drift och underhåll.

Skånetrafikens prioritering av de stora trafikströmmarna är riktig. Här uppstår det besvärliga avvägningar. Det är naturligt att orter som Eslöv, Höör och Vinslöv slår vakt om alla sina tågstopp, men det är inte självklart att partier med ett bredare ansvar ska göra samma prioritering. Kan tågen mellan Malmö och Kristianstad köra tio minuter snabbare vinner många resenärer på det.

En annan sak som kan ifrågasättas är den återuppbyggnad av Simrisbanan som Regionen har prioriterat. Utbyggnaden förbi Dalby till Veberöd och Sjöbo är högst rimlig men sen vidtar rena glesbygden. Simrishamn och Tomelilla har nu en hygglig förbindelse västerut via Ystad. Ett triangelspår i Tomelilla (så att tågen slapp byta riktning) skulle ge tidsvinst till låg kostnad.

Men naturligtvis vill vi ha både–och, ge fler orter tågtrafik. Här är strategidokumentet vagt och defensivt. På en karta prickas visserligen in ett antal möjliga hållplatser som har diskuterats, men ämnet utvecklas inte. Hörby ska enligt dokumentet inte återfå järnväg ens till 2030 (en ny utredning, med nya förutsättningar, bör göras av linjen Lund–Hörby–Kristianstad). Ingen upprustning till persontrafik föreslås av spåret Kristianstad–Åhus där det idag går upp till nio bussar i timmen (i var riktning).

Dokumentet är onödigt kallsinnigt till lätt spårtrafik, det vill säga spårvagnar. Det föredrar pågatåg av stordriftsskäl, men vid en stark utbyggnad av spårvägen erhåller också den stordriftsfördelar. Staten bör naturligtvis starkt bidra till nya spårvägar, så som till exempel sker i Frankrike, Schweiz och Tyskland.

Rekommendationer till rödgröna politiker

Partier som tar klimathotet på allvar och prioriterar kollektiva lösningar framför privata har stark anledning att engagera sej i tågdebatten. Några punkter:

- Målen bör sättas högre och måste uppnås snabbare.
- Krav måste ställas på avsevärt högre anslag till Banverket.
- Kommuner och regioner bör ge större egna bidrag.
- Nationella och regionala intressen bör överordnas rent lokala intressen.
- Det finns för närvarande viktigare satsningar än en Simrisbana.

Gunnar Sandin

Stoppa etanolhysterin I

I Mexico City genomfördes i januari i år en protestmarsch mot de kraftigt ökade priserna på majsbröd. Denna produkt – tortillan – har i Mexico samma betydelse som baslivsmedel för de mindre bemedlade som riset har i stora delar av Asien och pastan i Italien. Sedan november 2006 har produkter av majs mjöl – *tacos*, *tostadas*, *tamades*, *tortillas* - stigit med 200%. Orsakerna till detta är flera men en väsentlig faktor är att priset på majs på världsmarknaden stigit med nästan 100% under det senaste året. Och det råder ingen tvekan om detta berott på

den explosiva ökningen av användningen av majs som råvara för etanolproduktion.

Etanolproduktion i USA - majs

Produktionen av etanol globalt ökade från 556 miljoner liter 1975 till 50 miljarder liter 2005. Det året stod USA och Brasilien för vardera 16 miljarder liter.

I USA är råvaran huvudsakligen majs och efter oljeprisökningen 2005 startas nya etanoldestillerier på löpande band. År 2008 räknar man med att produktionen kan vara uppe i över 60 miljarder liter och ersätta 6% av USA:s bensinförbrukning. Det som driver denna utveckling är inte så mycket miljöhänsyn som lönsamheten. På grund av subventioner till både majsodling, etanolproduktion (80 öre literen fram till 2010) och olje-gasindustrin kan etanol i USA tillverkas för 2:40 kr/liter och säljas till det dubbla beloppet.

I sitt tal till nationen den 23.1 anbefallde president Bush (made it mandatory) att produktionen av biobränsle skulle öka till 150 miljarder liter 2017 och ersätta 15% av bensinförbrukningen. Genomförandet av ett sådant program skulle kräva större delen av landets samlade spannmålsproduktion. Om man enbart använde majs som råvara skulle det behövas 350 miljoner ton vilket skall jämföras med den nuvarande årsproduktionen på 280 miljoner ton.

Tyvärr är effekten på koldioxidutsläppen av USA:s övergång till biobränsle inte imponerande. Dieseldrivna maskiner används i majsproduktionen och naturgas som bränsle i etanoldestillerierna så att insats av en del fossil energi ger bara 1.25-1.50 delar etanolenergi.

Ersätts 15% av bensinförbrukningen i USA med etanol medför det sålunda en minskning av koldioxidutsläppen från biltrafiken med bara 1,9%.

Etanolproduktion i Brasilien - sockerrör

Den andra storproducenten av etanol är Brasilien. Där är råvaran rörsocker och man har snart ersatt all bensinförbrukning i landet med etanol. Energiutbytet är mycket bättre än i USA eftersom man kan använda rester av sockerrören – bagasse – till bränsle i destillerierna. Insats av en del fossil energi ger 8 delar etanolenergi. Tillverkningskostnaden är omkring kr 0.50/liter och det rör sig alltså även här om en mycket lönande verksamhet. Nu visar det sig emellertid att 80% av landets koldioxidutsläpp i själva verket härrör från avskogning. Av den atlantiska regnskogen återstår bara 3% och regnskogen i Amazonerna har minskat med 20% sedan 1970. I Brasilien satsar man på att bygga ut etanolproduktionen för export till Kina och Japan (och Sverige) och då blir det i regnskogen och den artrika savannen man bereder ny mark. En hektar regnskog binder 20 ton kol och en hektar med rörsockerodling binder bara 13 ton kol. Ur utsläppssynpunkt är det alltså en förlustaffär. Därtill kommer förlusten av den genetiska skatt som finns i regnskogen. Samma dystra utveckling äger rum på andra håll. I Indonesien och Malaysia ersätts regnskogarna av odlingar av oljepalmer för produktion av biodiesel.

Etanolproduktion i Sverige - vete

I Sverige ökar efterfrågan på biobränsle stadigt. Den svenska marknaden för etanol väntas öka till 500 miljoner liter 2008. Den enda stora svenska etanolproducenten är Lantmännen Agroetanol i Norrköping som just fått tillstånd att öka sin produktion till 210 miljoner liter per år och till det kommer det att gå åt 0,55 miljoner ton vete. Det goda skördeåret 2004 var den svenska veteskörden 2,45 miljoner ton varav 600 000 kg exporterades. Men eftersom vi också importerade 300 000 kg vete blev exportnettot 300 000 kg. 2005 var skörden 2,25 miljoner ton och det dåliga året 2006 var den mindre än 2 miljoner ton och vi blev tvungna att importera vete. Om inte skördarna förbättras framöver betyder det att vi måste importera vete för vår etanolproduktion, på bekostnad av spannmålsfattiga länder, och dessutom importera etanol, huvudsakligen från Brasilien, på bekostnad av regnskogen, för att täcka efterfrågan i landet.

Räcker världens spannmålsproduktion till både livsmedel och biobränsle?

Förr kunde man med visst fog säga att det fanns mat åt alla. Det gällde bara att avskaffa fattigdomen så skulle svälten också försvinna. Tyvärr gäller detta inte längre. Under 2000-talet har konsumtionen av spannmål i världen varje år utom 2004 varit större än produktionen. 70-80 miljoner människor tillkommer varje år på vår jord och de växande medelklasserna i Kina och Indien övergår alltmer till ett konsumtionsmönster med stort innehåll av kött, fågel, ägg och mejeriprodukter vilket kräver stora spannmålsinsatser. Vad händer med livsmedelsförsörjningen i världen om de stora jordbruksländerna nu börjar använda sina överskott på spannmål till att producera biobränsle i stället för att exportera till behövande länder? USA är ju redan på god väg. Fortsätter utbyggnaden av etanoldestillerier där enligt kalkylerna kommer USA inte att ha någon majs över för export efter 2007. Ett normalt år exporterar USA annars omkring 50 miljoner ton majs.

Den globala arealen för spannmålsproduktion ökade kraftigt efter andra världskriget men har under de senaste decennierna minskat p g a ökenutbredning, överbetning, saltbildning, erosion, sand- och dammstormar och expansion av stadsområden. Arealen odlad jord per invånare har sedan 1950 till 2004 minskat från 2.4 ha till 1.2 ha. Spannmålsproduktionen har ändå kunnat öka tack vare tillkomst av mera högväxtande arter, ökad gödsling och konstbevattning. 1950-1990 var ökningen 2% om året och sedan 1990 1% om året - under 2000-talet med i snitt 20 miljoner ton per år. Men som sagt så växer efterfrågan och konsumtionen snabbare.

P g a ogynnsamma väderförhållanden var 2006 ett mycket dåligt skördeår över hela världen. Spannmålssköörden uppgick globalt till 1 967 miljoner ton. Konsumtionen beräknades till 2 040 miljoner ton vilket innebär att 73 miljoner ton fick tas ur jordbruksländernas lager som nu är rekordlåga och bara motsvarar 57 dagars konsumtion.

Läs och kommentera!

Finn felen!

Erik Kågström

I kommande brev tar jag upp:

- Etanolproduktion i Sverige – trä och rörlin
- Etanolproduktion i övriga Europa – vete, switchgrass, vindruvor
- Biodiesel i Amerika - soja
- Biodiesel i Europa - raps
- Biprodukter vid biobränsleproduktion
- Spannmålshandeln i världen
- Kan spannmålsproduktionen i världen ökas?
- Energiekonomi i biobränsleproduktionen – emergiprincipen
- Övergång till enbart vegetarisk mat räcker inte

Skolnotiser

DRAGKAMPEN OM KOMVUX

Under hela 2000-talet har de rödgröna partierna verkat för att utveckla Komvux i Lund. De borgerliga har velat öka antalet konkurrerande privata utbildningsanordnare.

Under Louise Rehn Winsborgs förra mandatperiod (1998-2002) skapades en ny

organisation med ett Vägledningscentrum i stadsbiblioteket för yrkes- och studierådgivning och en Samordningsenhet med uppgift att fördela utbildningen mellan såväl Komvux och Lunds andra utbildningsanordnare som mellan dem.

Reformen vållade oro när den infördes, men har med fem års perspektiv visat sig vara rationell och positiv.

Under den rödgröna mandatperioden (2002-2006) stärktes Komvux som institution genom att svenska för invandrare, sfi, återfördes från en privat utbildningsanordnare. Framför allt förbättrades integrationen. Många av dem som läste sfi tog chansen att läsa andra kurser.

Målmedvetna insatser gjordes för att nivågruppera svenskundervisningen och ett särskilt snabbspår inrättades för akademiker.

Kvaliteten på komvux-undervisningen är hög. Det goda ryktet ledde till att många sökte sig dit. Den stora volymen studerande ledde tillsammans med de riktade statsbidragen till en god ekonomi som var till nytta för utbildningsnämndens hela ansvarsområde.

Tack vare den kunde utbildningsnämnden göra en särskild satsning inom vuxenutbildningen genom att låta ledare, lärare, kuratorer och administratörer göra en resa till Kanada för att studera distansundervisning, språkundervisning för invandrare och vuxenutbildning, områden som prioriteras i Kanada.

(Kanada tar sedan lång tid emot cirka 100 000 invandrare och flyktingar per år. Nyligen fick vi veta att en flykting som vägrats flyktingstatus i Sverige fått det i Kanada, som på många sätt är generösare än Sverige.)

Nedgång

När allianspartierna kom till makten avskaffade de det riktade bidraget och minskade bidraget till vuxenutbildningen med 30 procent.

Det kunde ha lett till katastrof för Komvux i Lund på samma sätt som i Malmö, men gjorde det inte, bland annat för att Lund under lång tid satsat mer än många andra kommuner på Komvux. Dessutom fanns det pengar kvar. Det riktade statliga bidraget till vuxenundervisningen delades nämligen ut i fyra poster per år, och den sista bidragsposten för 2006, 5 536 000 kronor, kom till Lunds kommun i februari 2007.

Vid utbildningsnämndens senaste sammanträde beslöt emellertid den borgerliga majoriteten på förslag av Louise att hålla inne utbetalningen av de 5,54 miljonerna. Ett eventuellt beslut om utbetalning fattas först i juni.

Mot beslutet reserverade sig den rödgröna minoriteten

Både den ekonomiska neddragningen och beslutet att hålla inne pengar som Komvux tjänat in under 2006 skapar givetvis oro bland elever och lärare på Komvux, som redan under hösten protesterade med skrivelser och en namninsamling.

Livslångt lärande

Med ökande sysselsättning har sökandetrycket på Komvux minskat något, vilket de borgerliga motiverar nedskärningen med. Den ingår dessutom som ett inslag i den nya borgerliga arbetsmarknadspolitiken med dess urgröpta ersättningsnivåer och höjda avgifter.

De borgerliga förbiser att den snabba utvecklingen i samhället leder till att många, även inom medelklassen, förlorar sina anställningar. Allt fler måste vidareutbilda eller omskola sig.

Den som förlorar ett jobb idag förlorar snabbt i kompetens och kan antingen hamna i permanent arbetslöshet eller tvingas till sämre betalda arbetsuppgifter med ekonomisk och social katastrof som följd.

Det är detta som gör det livslånga lärandet nödvändigt för såväl samhälle som individ.

BETYG

Var femte elev har MVG i alla ämnen

För några veckor sedan påpekade jag att det inte råder någon betygsinflation i Lunds

grundskolor. Då gällde det en jämförelse mellan betygsättningen och resultaten på de centrala proven.

Man kan också jämföra betygen från grundskolan med resultatet i gymnasiet. Om grundskolan skulle sätta alltför höga betyg borde konsekvensen bli sänkta betyg i gymnasiet. Så är det inte. Betygen i gymnasiet bekräftar i stället grundskolornas betygssättning.

Det visar betygsstatistiken i den sedan något år påbörjade undersökningen "Elevens väg genom gymnasiet". Det statistiska materialet kan brytas ner per skola, per ämne och per årskurs.

Också gymnasiebetygen i Lund är höga jämfört med genomsnittet i riket och de större städerna. Men de motsvaras eller överträffas även på gymnasiet av resultaten i de centrala proven.

En märklig och kanske deprimerande iakttagelse är att elevernas resultat i gymnasiet inte skiljer sig från deras resultat i grundskolan. De knappt två procent som hade lägst betyg i grundskolan hade fortfarande lägst betyg när de lämnade gymnasiet, och de tjugo procent elever med högst betyg i grundskolan hade också högst betyg i gymnasiet. Få höjer eller sänker sig.

Var femte gymnasist i Lund tar studenten med MVG i alla ämnen.

Fler gymnasister i Lund än i någon annan stad går till fortsatt utbildning i högskola eller universitet.

Det är möjligt att hela betygssystemet är utsatt för betygsinflation. Vid kunskapsjämförelser med andra länder tycks de svenska elevernas nivå vara lägre än för några år sedan.

Nytt betygssystem

I radion hör jag just om skolminister Björklunds nya betygssystem med sju nivåer, varav två för att markera underkänt. Det blir säkert skäl att återkomma till detta senare.

Men ett par iakttagelser kan göras utifrån betygsstatistiken. Den femtedel av eleverna i Lund som nu har högsta betyg kommer sannolikt att delas upp på de två högsta betygsnivåerna. Det kan komma att upplevas som en sänkning av dem som hamnar på den näst högsta nivån och därigenom öka stressen.

Lundagymnasisterna med de lägsta betygen är utomordentligt få. En uppmuntrande tanke är att våra väl fungerande gymnasier borde kunna hjälpa dem att höja sig över Björklunds båda underkänt-nivåer.

Det nya betygssystemet ska införas 2010. Men då är det val. Skolminister Björklund har hittills knappast strävat efter breda lösningar. Så just betygsreformen kanske underkänns i slutändan.

VALEN TILL GYMNASIET

Niornas val till gymnasiet presenterades av Ingela Arheden på måndagens presskonferens. Det preliminära valet brukar stå sig. Där kan komma enstaka förändringar på grund av att de sökande ändrar sig eller får andra betyg än i julas.

Trängseln på Katte och Spyken är mycket stor, men också Vipan och Polhem är fulla. Det är nödvändigt att söka nya lokaler och att flytta program.

Katte får fem naturvetarklasser, en mindre än tidigare (det är de mycket ledsna för, känner hotet att minska antalet olika specialiteter). Spyken får fyra, en mer än tidigare, (det ger dem chansen att breddas sig en aning).

Av konjunkturskäl är sökandetrycket mot Byggprogrammet enormt. De 80 som tas in är bara hälften av dem som söker. Det finns ingen möjlighet att öka intagningen, framför allt på grund av bristen på praktikplatser.

Färre än tidigare söker estetiska program. Särskilt stor är nedgången när det gäller teater. All teaterundervisning förläggs till Spyken.

Katte har ett starkt sökandetryck till IB-programmet (International Baccalaureate), 62

sökande till 30 platser, och till International School of Lund. Nya lokaler är absolut nödvändiga. Snabbt.

En intressant förändring är att fler elever söker sig till det naturvetenskapliga programmet medan samhällsvetarna blir något färre.

FÖRSLAG TILL NY SKOLORGANISATION

Våndan bland tjänstemän, skolledare och lärare är stor inför den nya skolorganisationen som majoriteten genomdrivit. Den största förändringen för utbildningsnämnden är att den tar över Centrala skolnämndens uppgifter.

Ett av de ärenden som ska behandlas vid utbildningsnämndens sammanträde den 22 mars är att yttra sig över förslaget till ny skolorganisation.

Att tjänsteskrivelsen inte är färdig ännu är ett tecken på de stora svårigheterna.

Det är djupt olyckligt att en felaktig byråkratisk reform tar kraft och initiativ från det nödvändiga utvecklingsarbetet.

Gunnar Stensson

Ekonomisk realism?

En viktig, kanske dominerande, anledning till vänsterpartiets tillbakagång under de senaste två valen har varit de motsättningar som hela tiden blossat upp internt. Bakom den uppdelning som varit i olika grupperingar som "traditionalister" och "förnyare" har det funnits många orsaker varav en del varit politiska. En motsättning om ekonomisk politik blossade upp i samband med förslaget på 200.000 nya jobb i offentlig sektor. Jag och många andra hamnade i ståndpunkten att detta inte var realistiskt och därför talade vi emot det och bidrog kanske till partiets tillbakagång.

Mina motiv var hederliga, jag bedömde förslaget som "plakatpolitik", något jag numera ogillar. Men tvivlen på just detta ställningstagande har börjat hopas och i förra veckan så tippade min vågskål definitivt över. Faktorn bakom detta var en artikel av Johan Ehrenberg i ETC den 9/3. Läs hans artikel här nedan eller på [ETC:s sidor](#).

Vem har rätt och vem har fel i den politiska ekonomiska debatten? Om jag och många andra vänsterpartister med lång politisk erfarenhet låtit oss grundluras av "borgerliga nationalekonomer" är det oerhört pinsamt, så jag lämnar det spåret för dagen.

Ett problem kvarstår dock även efter en avbön i kritiken av vänsterpartiets ekonomiska politik. Inget annat riksdagsparti är i närheten av att se på den svenska statens ekonomiska situation på detta sätt och därmed faller ett av "förnyarnas" huvudkrav på partiets politik. Kravet är att politiken skall vara sådan att partiet kan delta i en regeringsmajoritet, helst rödgrön. Om man erkänner Johans argumentering och fakta kring Sveriges ekonomi så är regeringsmedverkan totalt omöjlig efter nästa val. Det ända som kan ändra på detta faktum är att jag och nästan alla andra bedömmare grovt underskattat Mona Sahlins radikalitet och hennes förmåga att omforma socialdemokratin.

Göran Persson

Hur kunde vänsterpartiet räkna fel?

Ursprungligen publicerat i [ETC](#) den 9/3. Återges med tillstånd från ETC.

Frågan kommer från Rickard som mailar efter ett föredrag jag höll nyligen. Idag har vi ju sådana stora överskott inom offentlig sektor att det inte finns några som helst problem att anställa 200 000 nya inom offentliga sektor om man snabbt vill minska arbetslösheten.

Skolor, vården, omsorgen... Behoven finns av fler händer och det finns unga arbetslösa såväl som långtidssjuka som vill arbeta. Kanske inte alltid heltid. Men man vill ha ett arbete.

Idag är det 270 000 färre anställda inom offentlig sektor jämfört med 1990. Att nu anställa 200 000 arbetslösa kostar ungefär 10 miljarder hävdade jag på föreläsningen. Att det är så "billigt" beror på att offentlig sektor redan idag betalar medborgarna för att INTE jobba. Det vill säga arbetslöshetsunderstöd, sjukersättning och så vidare.

Med tanke på att ÖVERSKOTTET förra året blev över 100 miljarder (!) för staten så är det alltså ett synnerligen realistiskt och effektivt förslag om man menar allvar med att "utanförskapet" ska brytas.

Det här var också ett förslag som vänsterpartiet tog upp i valrörelsen men inte klarade av att försvara i utfrågningar och debatter.

Förslaget dömdes ut av media som "orealistiskt" och de som var i opposition inom v fick yttra sig om att de var "oroliga" över partiets utveckling. Man skulle istället visa mer "ansvar". Vara ett mer "realistiskt" parti.

När slutligen Lars Ohly i TV:s partiledarutfrågning skulle förklara förslaget så försökte han vara "realistisk" och pratade om att det skulle ske "stegvis" och att det kostade mycket men...

70 miljarder var en siffra som journalister spred vidare. Så dyrt kunde det bli. Men vad i all världen kom den siffran ifrån?

Historien om de 200 000 jobben som blev för dyra är en liten lektion i politiskt rävspel. På ena sidan Lars Bäckström och andra som just förlorat inflytandet inom v.

På andra sidan en nygammal vänsterledning som ville ändra politik, samtidigt som man varit med om och varit ansvarig för de nedskärningar och avskedanden inom offentlig sektor som skett under "saneringstiden".

Vinnare blev en borgerlighet som vann valet med mindre än 100 000 röster. En av anledningarna var att det inte presenterades någon tydlig vänsterpolitik mot arbetslösheten.

Många av de siffror som snurrar runt i valdebatter kommer från riskdagens utredningstjänst. Det är ett antal ekonomer som räknar ut vad olika saker kan kosta. De räknar utifrån de frågor man ställer.

Vad Lars Bäckström (liksom andra borgerliga riksdagsledamöter) gjorde var att man helt enkelt frågade vad 200 000 nya jobb skulle kosta om de som anställdes kom från privat sektor. Dvs om vi flyttar arbetande från en del i samhället – privata företag – till en annan del i samhället – offentlig sektor.

Att göra om 200 000 privatanställda till anställda inom skola vård och omsorg kostar då 73 miljarder berättade de räknande ekonomerna.

Det var den siffran Ohly och andra sen mötte i debatten. I själva verket är ju det här en ren manipulation. Det har ingen betydelse om de 200 000 nya jobben kommer från de som har privata jobb eller från de som är arbetslösa. Det enda som händer om de som idag jobbar inom butiker väljer att gå till hemtjänsten, är ju att ANDRA arbetslösa kan få jobb inom butiker. Hur man än räknar så minskar antalet arbetslösa med 200 000, det vill säga samhällets kostnader minskar kraftigt.

Detta vet naturligtvis utredarna.

Egentligen. Men nu var det valrörelse och frågan var ställd av de som var emot förslaget. En förutsättning för utredningen var nämligen att "en expansion av offentlig sektor kräver ett ökat skattetryck som dämpar efterfrågan i privata sektorn och minskar sysselsättningen där". Eller ännu tydligare: "Mot en ökad sysselsättning med 200 000 i offentlig sektor svarar en minskning av sysselsättningen i privat sektor." Utredningstjänsten räknar helt enkelt med att arbetslösheten ska vara lika stor även om 200 000 människor anställs. Alla förstår ju att det är nonsens. Så länge ett samhälle har stor arbetslöshet försvinner varken efterfrågan eller privata jobb om det offentliga växer. Bara om vi har full sysselsättning kan det gälla. Och till den

situationen har vi fortfarande en lång väg när mer än en miljon människor är arbetslösa, förtidspensionerade eller sjukskrivna.

Uträkningen är ett underbart exempel på siffertrixande – den ligger framför mig på bordet och borde vara ett skolexempel på hur man får journalister att agera som borgerliga propagandister i valrörelsen.

Inte så att utredningen bara ljuger. Tvärtom man räknar faktiskt vad det Egentligen kostar att minska arbetslösheten genom att anställa fler. "Merkostnaden" är bara 87 000 kr per år. (Det här är högt räknat, men låt gå för det.) För 200 000 blir det då ca 17 miljarder. Att öka antalet anställda med 200 000 skulle alltså – högt räknat – bara kosta 17 miljarder.

Vänsterpartiets förslag var alltså minst lika "realistiskt" som den tandvårdsreform och andra förslag som andra partier la fram i valrörelsen. Kostnaden var aldrig 73 och aldrig 55 eller 45... utan maximalt 17 miljarder. Nu var det inte det som presenterades. Vänsterpartiet lurades av sina egna interna missnöjda och journalisterna hängde villigt på. En radikal politik mot arbetslöshet förvandlades till något "dyrt".

Kan vara värt att komma ihåg, nästa gång du får höra att någon inte är "realistisk".

Johan Ehrenberg

PS:

Den 5 mars berättar Dagens Industri glädjande att "utgiftstrycket" sänkts stadigt, det vill säga offentliga sektorns utgifter minskar som andel av BNP. Nu är vi tillbaka på 70-talet, så mycket har offentlig sektors del av ekonomin minskat.

Det intressanta är att de konstaterar att det hela skett "i det tysta".

Om det där stod i en radikal tidning skulle det ha kallats för en "konspiration".